

MEDEDELING

Huis(spits)muizen in de Limburgse zoogdierenatlas

Het aantal waarnemingen van de Huismuis (*Mus domesticus*) en de Huisspitsmuis (*Crocidura russula*) blijft achter ten opzichte van de totale aanwas van zoogdierwaarnemingen. Een verrassende constatering want deze kleine zoogdieren zijn in vrijwel iedere omgeving met bebouwing te vinden.

Wanneer wordt gekeken naar de vanaf 1993 verzamelde data van deze twee soorten, blijkt dat sinds de start van het atlasproject het aantal waarnemingen alleen al in het jaar 2005 met circa 20% is toegenomen. Deze toename is met name te danken aan het 'kattenproject' (HUIZENGA & HEULIGERS, 2006), braakbalpluizen en gericht vangen met life-traps. Toch is dit niet genoeg.

De Huisspitsmuis komt in de werkatlas van de Zoogdierenwerkgroep (HUIZENGA *et al.*, 2005), waarin de verspreidingsgegevens tot en met het jaar 2004 zijn opgenomen, in 127 kilometerhokken voor. Dit aantal is nu toegenomen tot 154 kilometerhokken [figuur 1]. Van de Huismuis zijn in de werkatlas waar-

nemingen uit 133 hokken opgenomen. Op dit moment zijn dat 164 kilometerhokken [figuur 2]. De verwachting is dat in ieder dorp of stad Huismuizen en Huisspitsmuizen voorkomen. Er zouden dus nog veel meer kilometerhokken door deze soorten bezet moeten zijn. Door het gericht verzamelen van aanvullende waarnemingen moeten en willen we dat in 2006 aantonen.

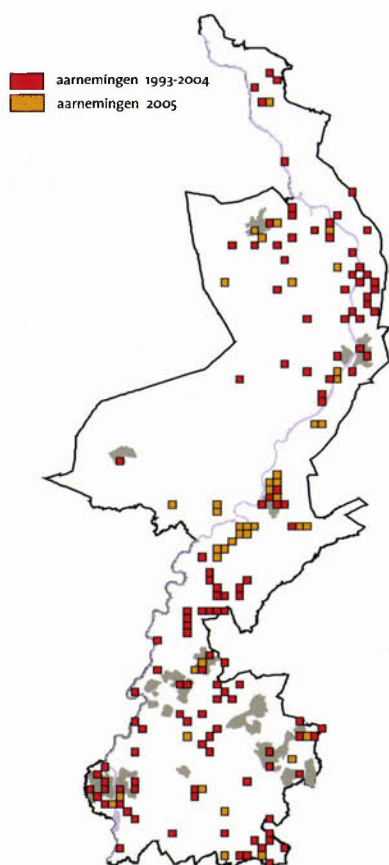
Huisspitsmuizen

zijn duidelijk herkenbaar aan hun grijsbruine kleur en spitse snuit [figuur 3]. Met na-

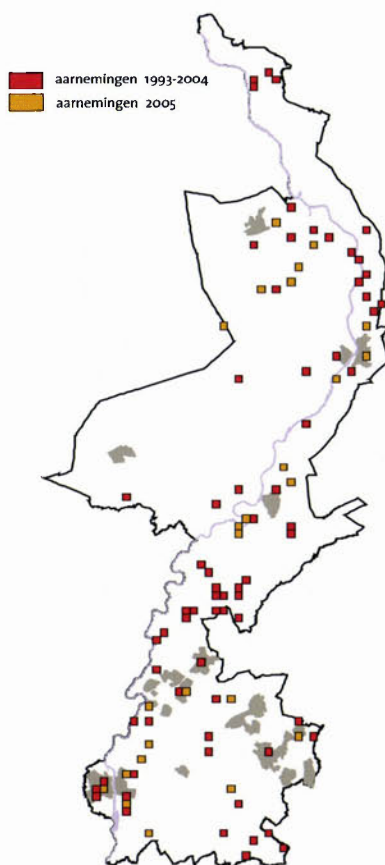
FIGUUR 3

Huisspitsmuis (*Crocidura russula*) (foto: F. Coolen)

FIGUUR 1

Verspreiding van de Huisspitsmuis (*Crocidura russula*) in Limburg per kilometerhok (bron: NatuurBank Limburg).

FIGUUR 2

Verspreiding van de Huismuis (*Mus domesticus*) in Limburg per kilometerhok (bron: NatuurBank Limburg).

me de kleur onderscheidt hen van andere spitsmuissorten. Deze insecteneter komt niet altijd in de buurt van bebouwing voor, maar is in vrijwel alle tuinen (in de winter in composthopen) te vinden. Vaak wordt zijn aanwezigheid verraden door de schrille geluidjes die regelmatig 's avonds in de tuin zijn te horen. Sommige dieren zijn niet bang en wandelen rustig over het terras rond. Regelmatig nemen katten een Huisspitsmuis mee, een goede gelegenheid dit diertje eens beter te bekijken. Ze zijn niet zo smakelijk en worden daarom meestal niet opgegeten door de kat. Let eens op de uiteinden van de tanden. Deze zijn wit bij de Huisspitsmuis en rood bij de bosspitsmuizen (*Sorex araneus/coronatus*).

De Huismuis behoort tot de ware muizen en is aan zijn grauwbrowne kleur en typerend muizenuterlijk (grote oren, lange staart) snel te herkennen [figuur 4]. Hij leeft op zolder, in de garage en zelfs in de voorraadkast. Ook is hij vaak in het kippenhok of de volière te vinden. Onopgemerkt blijft zijn aanwezigheid niet, het is een uitstekende klimmer en vrijwel geen plaats in huis is onbereikbaar. Ze doen hun naam als knaagdier eer aan en knagen aan alles, eetbaar of niet. Veel mensen zijn niet gediend van deze medebewoner en vangen ze met klapvallen. De enige soort waar de Huismuis mee verwisseld kan worden is de Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*). Deze heeft grotere ogen en een wittige

FIGUUR 4
Huismuis (Mus Domesticus) (foto: F. Coolen)

buik met een scherpe overgang naar de flanken. De woelmuizen (Veldmuis (*Microtus arvalis*), Aardmuis (*Microtus agrestis*)) hebben een korte staart en kleine in de vacht verborgen oren.

De oproep mag duidelijk zijn: hebt u muizen

komende maanden zal regelmatig de aandacht op een zoogdierensoort(groep) in het Natuurhistorisch Maandblad worden gevestigd. We kunnen bij de atlas nog veel hulp gebruiken. Zo kunnen mensen meehelpen met het pluizen van braakballen of vallen lenen om kleine zoogdieren te van-

in of om huis, probeer erachter te komen welkesoort het is en geef de waarneming door. De kaarten in de zoogdieratlas worden dan verder gecompleteerd. Weet u de soortnaam niet of twijfelt u, maak dan een (digitale) foto van het dier en mail deze door aan het bureau. Daarnaast zijn natuurlijk ook andere zoogdierwaarnemingen nog steeds welkom. De

gen. Wij willen ook vragen de kattenactie in vrienden- en kennissenkring bekend te maken en foto's van prooidieren van katten op te sturen naar het bureau (per post of digitaal).

Zou het mogelijk zijn 100 extra kilometerhokken met Huismuis en Huisspitsmuis te vullen?

Meer informatie over het atlas project is te vinden op www.nhgl.nl. Voor het doorgeven van waarnemingen of vragen kunt u contact opnemen met Neeltje Huizenga (e-mail: n.huizenga@nhgl.nl; tel. 0475-386470).

Literatuur

- HUIZENGA, C.E., L.S.G.M. VERHEGGEN & R.W. AKKERMANS, 2005. Werkatlas Zoogdieren in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Roermond.
- HUIZENGA, C.E. & H.W.G. HEIJLIGERS, 2006. De Huiskat als waarnemer. Natuurhistorisch Maandblad 95 (1): 23-25.

C.E. Huizenga

BOEKBESPREKING

HET BEGON MET HET NAARDERMEER 100 jaar Natuurmonument

BEINTEMA, A., 2005. Fontaine Uitgevers, Kortenhoef. 160 pagina's, full colour, gebonden. ISBN 90-5956-079-5. Prijs € 24,90. Verkrijgbaar via de boekhandel.

Natuurmonumenten bestaat 100 jaar en dat vieren ze niet, zoals gebruikelijk, met het uitbrengen van een groot boek over hun bevlogen geschiedenis. Nee, een zekere Albert Beintema, dertig jaar lang werkzaam als bioloog bij Alterra, heeft zelf het initiatief genomen een boek samen te stellen. Hiervoor heeft de schrijver zijn oude dagboeken van zijn tochten over het Naardermeer leeggeschut. De periode daarvoor heeft hij opgediept uit verschillende archieven en samengesteld uit indrukken van

gesprekken die hij heeft gevoerd met allerlei mensen die het Naardermeer van toen nog hebben gekend. Zodra je begint te bladeren, valt je al snel de rommelige structuur op. Eigenlijk is er geen structuur, omdat alles zich concentreert rond de dagboek aantekeningen. Om er toch iets

meer van te maken heeft de auteur besloten iets over de ontstaansgeschiedenis te vertellen. Dat is een goeie zet geweest, want dat deel is het meest lezenswaardig en werpt een boeiende kijk op het verleden. Het boekje begint echter met een hoofdstuk waarin Thijssse wordt geïntroduceerd en hoe hij de aanzet heeft gegeven tot de redding van het gebied. Verder wordt er heel erg doorgezaagd over de toenmalige prinses Juliana.

De dagboek aantekeningen vormen het grote middendeel. Hier vergelijkt Beintema de oude situatie met de nieuwe. Opvallend hierbij is dat de oude aantekeningen uit zijn dagboeken meestal korter zijn dan de stukken tekst die het recentere heden betreffen. Door hun staccato-vorm zijn deze aantekeningen niet geschikt voor een groot lezerspubliek, maar eerder voor vogeltelfanaten die hun

hart kunnen ophalen aan de soorten vogels en hun opgesomde aantallen uit een tijd dat ze zelf misschien nog niet eens geboren waren. De langere beschrijvingen van de weersomstandigheden en waarnemingen van flora en fauna uit 2004 zijn echter wel geschikt voor een grotere lezersgroep. Allerhande foto's met sfeerimpressies van het Naardermeer, onderbreken om de zoveel bladzijden mooi de tekstblokken. Op het einde komt Natuurmonumenten zelf nog langs, werpt de schrijver een blik op de veranderingen die in de tijd binnen de organisatie hebben plaatsgevonden en toont hij aan hoe de vereniging heden ten dage door een enorme ledenaanwas floreert. Beintema's initiatief is lovenswaardig, maar structureel en inhoudelijk niet sterk genoeg om geslaagd te noemen.

ROEL STEVERINK